

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148
0033 Oslo

HØRINGSUTTALELSE TIL ENERGIUTVALGETS RAPPORT – NOU 2012:9 ENERGIUTREDNINGEN

Det vises til høringsbrev fra departementet datert 23.3.2012 med invitasjon til å kommentere NOU 2012:9 Energiutredningen.

Energi Norge mener at Energiutvalget har gjort et grundig og viktig arbeid som legger et godt grunnlag for utviklingen av energi- og klimapolitikken i Norge. Utredningen har mange gode analyser og forslag til endringer på kort og mellomlang sikt som Energi Norge støtter. Investeringene og perspektivene i energisektoren er langsiktige og Energiutvalget kunne i enda større grad lagt vekt på de langsiktige utfordringene fram mot 2050. Nedenfor følger Energi Norges kommentarer.

1. Oppsummering og sammendrag

Hovedpunkter:

- Unike naturressurser og mye kompetanse innenfor energiområdet gir Norge store konkurransefortrinn og gode muligheter for å øke verdiskapingen i produksjon og bruk av fornybar energi i de kommende tiårene. Disse mulighetene må tas i bruk.
- Balansert utvikling av kraftmarkedet er viktig for investeringer i effektivisering, nett og ny produksjon og krever en nettutvikling i forkant.
- Energiutvalget kommer med en rekke gode forslag og anbefalinger som bør iverksettes så raskt som mulig. Energi Norge mener at Energiutredningen bør følges opp med en egen stortingsmelding om energisektoren fram mot 2050 hvor en ser klima- og energiutfordringene i sammenheng. I tillegg til Energiutvalgets vurderinger og anbefalinger, må en langsiktig energimelding legges til grunn stortingsmeldingene om klima (Meld. St. 21), nett (Meld. St. 14) og bolig (Meld. St. 28) og de føringene disse legger for utviklingen av energisystemet framover mot 2050.

Nedenfor følger en oppsummering av andre viktige punkter fra Energi Norges høringsuttalelse:

- I 2050 må all energibruk – også i Norge – være tilnærmet utslippsfri om klimamålene skal kunne nås. Det setter store krav til politiske valg og implementering av teknologiske løsninger. Energiutredningen peker på mange sentrale forutsetninger på veien mot 2050, men mangler en samlet plan for hvordan vi skal komme dit. Energi Norges 5 strategiske prinsipper for et bærekraftig energisystem mot 2050 (En grønn tråd) er et verktøy som bør brukes ved utforming av politikk og vurdering av virkemidler.
- EUs energi- og klimapolitikk legger stadig sterkere føringer på norsk energi- og klimapolitikk. Norske myndigheter må engasjere seg tidlig for å påvirke nye direktiver og forordninger.
- Bruken av primærenergifaktorer og CO₂-vektingsfaktorer for elektrisitet som fases inn i norsk lovverk – delvis via EU-direktiver – vil gjøre det vanskeligere å nå langsiktige klimamål. Norske myndigheter må arbeide for at disse forholdene ikke innarbeides i norsk regelverk
- Myndigheter og bransje må sammen utvikle rollen som leverandør av fleksibilitet til Europa basert på regulerbar vannkraft.
- Det må utformes virkemidler for konvertering for å sikre at ny kraft blir tatt i bruk til verdiskaping og reduksjon av klimagassutslipp.
- Forsynings sikkerheten må økes gjennom bedre rammebetingelser for investeringer i nettet.
- Konesjonsprosessen må effektiviseres bl.a. ved å unngå dobbeltarbeid og innføre tidsfrister for høringer og innsigelser.
- Sikker kraftforsyning er en forutsetning for nasjonal verdiskaping. Bransjens egen verdiskaping kan økes betydelig når sterkere mellomlandsforbindelser realiseres og åpner for økt salg av fleksibilitet.
- Energi Norge mener det er behov for en tydeligere formidling av hva en balansert utnyttelse av naturressursene innebærer av verdier for samfunnet. Her er det nødvendig å se miljøforhold og behov for ny klimavennlig produksjon, nytt nett og økt regulerbarhet i energisystemet i sammenheng
- Energi Norge støtter Energiutvalgets anbefaling om kartlegging av de muligheter som foreligger for å utvide den norske magasinkapasiteten ved oppgraderinger eller bygging av nye magasiner.
- Økt fornybar produksjon og energieffektivisering må stilles overfor like sterke insentiver.
- Fornybar termisk energi er et viktig supplement til kraftforsyningen. Utbygging av fjernvarme øker fleksibiliteten i systemet og bidrar til en mer robust energiforsyning.
- Innovasjon og styring av FoU i offentlige og privat virksomhet er avgjørende for å realisere fremtidens klimavennlige energisystem. Ulike deler av virkemiddelapparatet for forskning og innovasjon må spille sammen for å dekke alle faser fra ide til iverksetting.
- Egenkapitalen i bransjen har vært fallende i de senere årene, og tilgang til egen- og fremmedkapital for å finansiere de store ambisjonene framover kan bli en utfordring.

2. Innledning

Energi er Norges største klimautfordring fordi opp mot 2/3 av samlede klimagassutslipp kommer fra bruk av energi. En kopling mellom energipolitikken og klimapolitikken er derfor viktig. Det samme gjelder koplingen mellom energipolitikk og de største brukersektorene for energi – industrien, bygningssektoren og transportsektoren. Tilgang på energi er en kritisk infrastruktur i samfunnet og det er viktig med langsiktige rammer for utvikling av energi og klimapolitikken. Gjennom Meld. St 21 (2011-2012) Norsk Klimapolitikk, Meld. St. 14 (2011-2012) Vi bygger Norge – om utbygging av strømmettet og Meld. St. 28 (2011-2012) Gode bygg for eit betre samfunn – Ein framtidretta bygningspolitikk, er det nå lagt på plass

viktige premisser som vil påvirke utviklingen av energisystemet framover. Sammen med Energiutredningen bør disse danne grunnlaget for at det utformes en Energimelding som trekker opp kravene til et klimavennlig energisystem fram mot 2050. Målet med en slik melding må være å legge rammer for en langsiktig utvikling av energisektoren som sikrer at vi når klimamålene, styrker forsyningssikkerheten og øker verdiskapingen i samfunnet.

Energi Norge understreker samtidig at mange av forslagene i utredningen er av en karakter som gjør at de bør iverksettes raskt uavhengig av et eventuelt meldingsarbeid.

3. Riktig valg av energisystem er en forutsetning for å nå klimamålene

Energi Norge har gjennom de siste årene arbeidet mye med de langsiktige perspektivene og kravene som klimautviklingen stiller til energibransjen. Energi Norge mener at dersom Norge – og verden rundt oss – skal nå de langsiktige klimamålene i 2050, må energibruk i 2050 baseres på CO₂-nøytrale energibærere. Av disse kjenner man i dag elektrisitet, varme/kjøling, bioenergi og i framtiden antakelig hydrogen. En energipolitikk mot 2050 må ta hensyn til at Norge (og andre industrialiserte land) må redusere utslippene med 80-95 % (ref IPCC) innen 2050 sammenlignet med 1990 for å nå 2 tonn CO₂/innbygger som er nivået man regner med for å nå 2-gradersmålet. Det innebærer for Norge:

- Klimagassutslippene må reduseres med ca 40 mill tonn CO₂ i perioden fram til 2050 i forhold til i dag
- I 2050 må energien fraktes til bruker med CO₂-nøytrale energibærere

Et slikt overordnet syn på utvikling av energi- og klimapolitikken må være et sentralt premiss i det videre arbeidet basert på Energiutredningen. For å få til dette må det utformes en politikk som bidrar til:

- Et robust energisystem som garanterer forsyningssikkerheten
- Et fleksibelt og balansert energisystem som evner å håndtere variasjoner i produksjon og bruk
- Et effektivt system som sikrer kostnadseffektivitet og effektiv ressursutnyttelse.

Energiutvalget understreker de siste tre punktene. Sammen med de to første punktene bør dette utgjøre 5 viktige prinsipper for utforming av energi- og klimapolitikken fram mot 2050 – slik Energi Norge har gjort i rapporten "En grønn tråd".

Norge har i dag et energisystem som er framtidsrettet fordi det i stor grad gjennom elektrifisering og utbygging av fjernvarme baserer seg på CO₂-nøytrale energibærere. På grunn av at elektrisitet som CO₂-nøytral energibærer allerede utgjør stammen i norsk energiforsyning, slipper Norge store omlegginger av den stasjonære energibruken i motsetning til de fleste andre land i Europa. I så måte har Norge et betydelig konkurransefortrinn som nasjon.

4. Mange rammebetingelser legges i EU

Utviklingen av EUs energi- og klimapolitikk legger gjennom EØS-avtalen og det indre energimarkedet stadig sterkere føringer også på norsk energipolitikk. Det er derfor av økende betydning at norske myndigheter engasjerer seg tidlig for å påvirke nye direktiver og forordninger. Dette er særlig viktig innenfor produksjon og bruk av elektrisitet der konsekvensene for Norge kan bli store pga vår sterke

dominans av elektrisitet på alle områder. Det er flere eksempler på at EU-lovgivning hemmer økt bruk av elektrisitet – til tross for at økt bruk av elektrisitet er en forutsetning for å nå de langsiktige klimamålene (jfr punkt 11 om primærenergifaktorer).

Energi- og klimapolitikken i EU åpner nye forretningsmuligheter, men det bidrar også til at stadig større deler av de regulatoriske virkemidlene bestemmes i EU. Energi Norge mener det er viktig at Norge står fast på at kvotehandelsdirektivet skal være det grunnleggende virkemiddelet for de sektorene som omfattes av direktivet. Andre kvotehandelsperiode (2008-2012) har gitt rikelig overskudd på kvoter med påfølgende lave kvotepriser pga. finanskrisen og omfattende investeringer i fornybar kraftproduksjon som følge av fornybardirektivet. I EU drøftes nå tiltak for å øke ambisjonene for utslippskutt gjennom kvotemarkedet både før og etter 2020. Et ambisiøst mål for 2030 vil bidra til at ETS blir den viktigste driveren for nye investeringer i fornybar energi etter 2020. Energi Norge er derfor skeptiske til bindende mål for fornybar energi og energieffektivisering for perioden etter 2020.

5. Ta den nye fornybare kraften i bruk

Kraftsystemet er en kritisk infrastruktur i samfunnet og grunnlaget for verdiskaping i alle sektorer. Et velfungerende kraftsystem er avhengig av en balansert utvikling av produksjon og forbruk, og velfungerende energimarkeder.

Utbygging av ny kraft gjennom elsertifikatavtalen må ledsages av virkemidler for å ta den nye kraften i bruk. Det innebærer storstilt konvertering fra fossil energi til elektrisitet, økt industriell aktivitet, mulig vekst i alminnelig forsyning og forsterka mellomlandsforbindelser for å utnytte forretningsmuligheter og bidra til forsyningssikkerheten. Aktuelle områder for konvertering fra fossil energi er innen industri, offshorevirksomheten, bygningssektoren og transport. I det videre arbeidet med energi- og klimapolitikken må det utformes virkemidler som sikrer konvertering fordi det bidrar til konkrete reduksjoner i utslipp av klimagasser, økt energieffektivitet, bygging av det fremtidige energisystemet og økt verdiskapingen i fornybarnæringene.

Kraftsituasjonen i Norge med sikker tilgang på kraft, gir norsk energiintensiv industri – som kraftbransjens viktigste kunde - gode utviklingsmuligheter. Energi Norge forutsetter at myndighetene utnytter de mulighetene EU legger opp til for å hindre karbonlekkasje fram til en situasjon der globalt konkurrerende industri opplever like vilkår for utslipp av CO₂ med sine konkurrenter utenfor EU/EØS. Dersom deler eller hele denne industrien legges ned og/eller flyttes ut av Norge, vil det ha store konsekvenser for det norske og nordiske kraftmarkedet.

6. Forsyningssikkerhet

Energiutredningen dokumenterer at forsyningssikkerheten i Norge er høy, og sammenlignbar med andre europeiske land. Rapporten gir imidlertid en beskrivelse av at Norge for tiden er underinvestert i nett, underinvestert i produksjon/importkapasitet i tørre perioder (høy kraftpris) og har forbrukt mye levetid av eksisterende utstyr (økende feilfrekvens i systemet). I tillegg gir klimaendringer i form av vind og nedbør større fysiske belastninger. Det er derfor grunn til å ha fokus på forsyningssikkerhet framover.

Rammebetingelsene som bestemmer aktørenes investeringer i anlegg, drift og sikkerhet må gjøres mer attraktive. Energiutvalget har ikke gått gjennom hvordan systemet i dag påvirker investeringsmulighetene for de aktørene som skal bidra til økt forsyningssikkerhet.

Energiutredningen beskriver betydningen av forbrukerfleksibilitet for forsyningssikkerheten. Dette er et viktig element. Forbrukerfleksibiliteten i dagens system er relativt liten. Dersom dette skal bli noe annet enn gode hensikter, og bli en viktig del av den samlede forsyningssikkerheten, må det utformes virkemidler som bidrar til gjennomføring av konkrete tiltak for økt forbrukerfleksibilitet. Energi Norge mener at utvikling av forbrukerfleksibilitet bør inn som tema i det nye forskningsprogrammet RenergiX.

Videre utbygging av termisk energi (fjernvarme og nærvarme) har positive effekter både på forbrukerfleksibilitet og forsyningssikkerhet. Det bidrar til forbrukerfleksibiliteten i energisystemet ved at man kan bruke elektrisitet i elektrokjeler i stedet for bioenergi i perioder med overskudd på kraft (eksempelvis ved høy vindkraftproduksjon og høy uregulert vannkraftproduksjon) og til forsyningssikkerhet i nettet gjennom redusert last på kraftsystemet (i tillegg til at man også får reduserte kostnader for forsterkning av nettet).

Det er et mål for næringen å opprettholde høy forsyningssikkerhet med få uforutsette og kortvarige utfall med minst mulig konsekvens. For å oppnå dette må:

- rammebetingelser for investering i forsyningssikkerhet forbedres og måles opp mot samfunnsmessig avbruddskostnad
- samhandlingen mellom ulike sektorer som kraftforsyning, forvaltning, telekom, politi, forsvar m.fl. styrkes
- rammebetingelser for utvikling av fjernvarme ses i sammenheng med den nytten fjernvarme har for forsyningssikkerheten i kraftnettet
- Statnetts flaskehalsinntekter ikke brukes til å redusere nett-tariffer i et enkelt år, men brukes til investeringer for å redusere flaskehals og derved bedre forsyningssikkerheten
- det utvikles sterkere mellomlandsforbindelser.

Egenkapitalen i bransjen har vært fallende i de senere årene og tilgang til egen- og fremmedkapital for å finansiere de store ambisjonene framover kan bli en utfordring. Staten bestemmer gjennom skatter, forskrifter m.m i stor grad næringens evne til å gjennomføre store investeringer framover. Utviklingen av rammebetingelsene må derfor ses i sammenheng med bransjens investeringsevne og kravene til forsyningssikkerheten.

7. Behov for investeringer i nettet

Energiutvalget behandler nettet flere steder i rapporten og Energi Norge deler i store trekk de beskrivelsene som er gitt om situasjonen for nett. Energi Norge har tidligere dokumentert at kostnadene for samfunnet ved å bygge nett for sent er større enn ved å investere i forkant og det er positivt at Regjeringen i Meld. St. 14 (2011-2012) Vi bygger Norge – om utbygging av strømmettet legger dette til grunn for utviklingen av sentralnettet i årene framover.

For at investeringene faktisk skal bli gjennomført må nettselskapene ha de nødvendige økonomiske insentiver. En justering av den økonomiske reguleringen er nødvendig for at nettselskapene skal få de nødvendige investeringsinsentiver til å kunne investere i nettanlegg og blir mer offensive.

Kostnadsfordelingen ved utbygging av nettet må gjøres på forutsigbare og objektive kriterier slik at fordelingen skjer mest mulig etter den nytte brukerne har av oppgraderingen og slik at dette bygger opp om en langsiktig og bærekraftig næringsutvikling. Økt bruk av anleggsbidrag kan være en del av denne løsningen. Tilskudd til produksjon eller forbruk bør vurderes dersom det er mer samfunnsøkonomisk riktig enn nettutbygging. Utviklingen og finansieringen av et kostnadseffektivt nett må ta hensyn til konkurranseutsatte sektors behov for stabile og konkurransedyktige rammebetingelser.

Fremføring av kraftlinjer er en økende utfordring i Norge og utlandet. Energiutvalget tar til orde for å etablere kompensasjonsløsninger som et virkemiddel for å lette gjennomføringen av kraftlinjeprojekter og øke proseshastigheten. Det er viktig med økt tempo i nettutviklingen og samtidig må det sikres kostnadseffektive løsninger. Bransjen selv må bidra til at det utformes bedre prosesser i forkant av konsesjonssøknader for å skape større lokal aksept for nettutbygginger. Det er viktig at Statnett bidrar til det samme. Energiutvalgets forslag om en kompensasjonsordning er avklart i Meld. St. 14 (2011-12) Nettmeldingen og Stortingets behandling av denne.

8. Effektivisering av konsesjonsprosessen

Energiutvalget foreslår en rekke tiltak for å få bedre og mer effektive konsesjonsprosesser – både for nett og produksjon. Energi Norge mener det er svært positivt at utredningen har mange konkrete forslag som kan iverksettes raskt. Energi Norge støtter i hovedsak disse forslagene.

Energi Norge ser behovet for Energiutvalgets forslag om et ekspertutvalg som skal utvikle et enklere lovverk med mindre overlapp, mer effektiv saksbehandling og bedre koordinering mellom energi- og miljømyndighetene. Dersom det opprettes et utvalg må ikke det føre til at nødvendige endringer – for å få raskere og mer effektive konsesjonsprosesser – blir utsatt i påvente av utvalgets konklusjoner.

Raskere og mer effektive konsesjonsprosesser er særlig viktig i en periode der utbygging av ny produksjonskapasitet skjer i et konkurranseutsatt marked i Norge-Sverige og der behovet for nett blir viktig. Energi Norge vil spesielt peke på en del aktuelle forbedringstiltak:

- Strengere overholdelse av frister ved høringer og innsigelser. Alle parter, også politiske og statlige myndigheter må opptre lojalt i forhold til vedtatte tidsplaner og fremme sine krav og innspill til rett tid i forhold til prosessene. Krav om tilleggsutredninger bør i størst mulig grad unngås.
- Unngå dobbeltarbeid og korte ned klagebehandlingstiden. OEDs klagebehandling bør begrense seg til å være basert på tilgjengelig kunnskap i konsesjonsprosessen og klagen. Det bør innføres fast saksbehandlingstid i klage på konsesjoner.
- De egne søknadsprosedyrene for omkategorisering eller unntak fra Samlet Plan bør fjernes.
- Utredningskravet i henhold til naturmangfoldloven må vurderes med tanke på kost/nytte i forhold til prosjektets omfang.
- Tidlig involvering av berørte parter er viktig for å sikre en effektiv og god prosess.

9. Verdiskaping

a) Indirekte verdiskaping

Energiutvalget understreker sammenhengen mellom framveksten av kraftsektoren og utviklingen av velferdssamfunnet vårt og vår moderne livsstil. Utbygging av kraft og nett har historisk stimulert til utvikling og vekst over hele landet.

Energi Norge vil understreke at vannkraften har forsynt Norge med ren og fornybar energi, og skapt grunnlag for en omfattende kraftforedlende virksomhet. Men en god og sikker tilgang på energi er også en forutsetning for verdiskaping ellers i samfunnet. Kraftforsyningen er en kritisk infrastruktur og samfunnet blir i større og større grad avhengig av elektrisitet. Dette stiller økte krav til forsyningssikkerhet og leveringspåliteligheten.

Energi Norge mener at samfunnets avhengighet av sikker energiforsyning gjør det enda viktigere at myndighetene utformer gode og stabile rammebetingelser for næringen. Investeringer i kraftnæringen har lang levetid, derfor må også myndighetene ha et langsiktig perspektiv for reguleringene og rammebetingelsene som gjelder næringen.

b) Næringens eget bidrag

I tillegg til å være en viktig forutsetning for verdiskaping i andre sektorer, vil kraftnæringen selv stå for betydelig verdiskaping i årene som kommer. Norge har store muligheter til å øke produksjonen av fornybar energi, både vannkraft, vindkraft, bioenergi og ved utbygging av fjernvarme.

Kraft har blitt en handelsvare og Norge er del av det europeiske kraftmarkedet der det er økende etterspørsel og stigende betalingsvilje etter de tjenestene som vårt vannkraftsystem kan levere. For å kunne realisere verdiene i salg av fornybar fleksibilitet, er det viktig at handelsmodellen kontinuerlig utvikles og tilpasses gjeldende rammebetingelser i Norge og EU.

For å møte nasjonale klima- og energiforpliktelser og derved økt behov for utslippsfri energi, vil energibransjen stå foran store investeringer i årene som kommer. Anslag tyder på at bransjen samlet skal investere 150-200 milliarder kroner i ny fornybar produksjon (kraft og fjernvarme) og forsterkede nettforbindinger i løpet av kommende tiårs periode.

Beregninger fra SSB viser også at kraftnæringen nå investerer mer enn industrien og står i dag for den største delen av investeringene i Fastlands-Norge.

c) Norge som leverandør av fleksibilitet

Energiutvalget beskriver mulighetene som ligger i at Norge kan levere fleksibilitet fra vårt vannkraftsystem til kontinentet. Energi Norge er tilfreds med at Energiutvalget er tydelige på at "*ny infrastruktur, i form av nasjonalt nett og utenlandskabler, er en nødvendig forutsetning for optimal utnyttelse av energiressursene og de nasjonale og internasjonale markedsmulighetene*" (side 85).

Mangel på realisering av disse mulighetene vil redusere verdiskapingen i bransjen og øke sannsynligheten for at denne verdien realiseres i Sverige. Energi Norge vil understreke at flere mellomlandsforbindelser vil gi et viktig bidrag til Europas forsyningssikkerhet, reduksjon av klimagasser, gi økt verdiskaping i Norge og Europa og bidra til et større marked for det norske kraftsystemet. Det vil også bidra til å øke forsyningssikkerheten i Norge, motvirke ekstrempriiser i kraftmarkedet og sikre lavere priser i perioder med lite vann i det norske systemet. Rapporten "Fornybarutbygging og mellomlandsforbindelser mot 2020" fra Thema Consulting group gir en beskrivelse av mulighetene som ligger i økt kapasitet på mellomlandsforbindelsene – ut over de 4-5000 MW som Energiutvalget opererer med.

Energi Norge mener det er viktig at det settes klare mål for å få fortgang i bygging slik kapasitet. For Energi Norge er det viktigere at kapasiteten bygges ut raskt enn hvem som bygger den ut. Det bør derfor åpnes for at også aktører utenom Statnett kan foreta slike utbygginger.

Utbygging av mellomlandsforbindelser krever forsterkninger av nettet innenlands. Utbygging og drift av forbindelsene må skje på samfunnsøkonomiske vilkår der insentivene plasseres slik at inntekter, risiko og kostnader for forbindelsene og innenlands forsterkning, belastes de brukerne som får nytten av forbindelsene. Energi Norge er positive til at Departementet den siste tiden har kommet med viktige avklaringer når det gjelder kapasitet og tidsplan for forbindelsene til Tyskland og Storbritannia.

10. Energi og natur

Energiutvalget legger stor vekt på balansen mellom ulike samfunnshensyn, inkludert naturmiljøet. Dette er viktige avveininger for å få en mest mulig bærekraftig utvikling av de mange fornybare energiprojektene som må komme. Nye forvaltningsverktøy som naturmangfoldloven og vannforskriften (EUs vanndirektiv) gir rammer for hvordan økosystemene skal ivaretas. Praktiseringen av slike rammer formes nå og må gjennomføres innenfor et samlet samfunnsmessig kost/nytte-perspektiv. Nye prosesser og forholdet til føre-var prinsippet må håndteres slik at det ikke oppstår unødig ny usikkerhet og forsinkelse i utvikling av viktige energiprojekter.

Energi Norge støtter Energiutvalgets forslag om å kartlegge mulighetene for å utvide den norske magasinkapasiteten fordi det vil øke mulighetene for verdiskaping mot et økende marked for uregulert kraft i Europa, og vil gi en dobbel klimaeffekt av regulert vannkraft ved å støtte innfasing av andre uregulerte fornybare energikilder. En slik kartlegging må inkludere hensyn til naturvirkninger og beskrive ulike scenarier for pumpekraftverk opp mot markedene for salg av balansetjenester. Det er stor sannsynlighet for at det finnes et betydelig potensial der miljøeffektene kan bli små, og til dels positive, i eksisterende, store reguleringsregimer.

Energiutvalget påpeker det viktige forhold at aksept er avhengig av tillit til beslutningssystemet. Denne tilliten øker ikke nødvendigvis ved å øke omfang og tidsbruk på prosesser mot endelig vedtak, men er avhengig av gode prosesser og riktig involvering. Energi Norge mener det er viktig å styrke formidlingen av samfunnsnyttene av økt verdiskaping innenfor fornybar energi – både fra bransjen og fra myndighetene. Det er også viktig å få fram at energiproduksjonen baserer seg på en balansert utnyttelse av våre store naturlige fornybare energiresurser, parallelt med en aktiv innsats på økt miljøkompetanse og - kunnskap som beslutningsgrunnlag.

11. Energibruk i framtiden

Energiutvalget behandler elektrisitet i Norge konsekvent som fornybar og det er viktig at denne erkjennelsen følges opp ved utforming av videre politikk samt regulatoriske forordninger. Energi Norge mener dette må innebære at man slutter å behandle elektrisitet på lik linje med fossil energi i utforming av politikk og rammebetingelser.

Energi Norge ser med uro på at flere EU-direktiver (energitjenestedirektiv, bygningsenergidirektiv, eco-designdirektiv m.fl.) - som også har EØS relevans - innfører primærenergifaktor for elektrisitet. En slik politikk kan føre til at man velger bort elektrisitet som energibærer – det kan føre til konvertering fra elektrisitet til fossil energi og skape stor forvirring for energibrukerne. Dette er i ferd med å skje gjennom utforming av både internasjonale og norske standarder – bl.a i bygningssektoren. Det er viktig at man ved utforming av politikken holder fast ved de langsiktige klimamålene som grunnlag for at energipolitikken skal kunne levere de reduksjonene i utslipp av klimagasser som vil bli krevet. Derfor er det nødvendig med en samordning mellom klima, energi, bygnings- og transportpolitikken.

Energi Norge støtter Energiutvalgets anbefaling om at økt fornybar produksjon og energieffektivisering stilles ovenfor like sterke insentiver. Derfor bør støttenivået til energieffektiviseringstiltak og varme ligge på samme nivå som elsertifikatprisen på sikt.

Kombinasjonen av mange virkemidler som skal påvirke energimarkedet gjør det vanskelig å vurdere den samlede virkemiddelbruken. Dette er også et av Energi Norges bekymringspunkter vedrørende innføring av energispareforpliktelser i Norge (som foreslås i EUs direktiv for energieffektivisering). Ingen andre

land har kombinert hvite sertifikater med en ordning med elsertifikater i samme marked. Energi Norge støtter en videre utvikling av Enova som virkemiddel i arbeidet med energieffektivisering – særlig fordi det nå gjennom Klimameldingen legges opp til at Enova blir et viktig instrument for gjennomføring av tiltak i en helhetlig energi- og klimapolitisk sammenheng.

Plusshus kan bli en spennende utvikling. Rammebetingelsene for levering av energi på nettet – kraft og varme (til fjernvarme) - må utformes slik at man ser den samlede samfunnsøkonomiske nytten av tiltakene.

12. Bioenergi

Vår bransje gjennomfører tunge investeringer i fjernvarme – til dels med bioenergi som energikilde. Energi Norge støtter Energiutvalgets anbefaling om økt forskning på samlede klimagassutslipp og klimagevinster ved utnyttelse av bioenergiressursene i Norge.

Produksjon av biogass fra landbruket er en økende aktivitet og bør anvendes til drivstoff, i fjernvarmeanlegg og til erstatning for naturgass i eksisterende distribusjonsnett for gass.

13. Behov for økt FoU-innsats

En forutsetning for en vellykket omlegging og transformasjon av kraft- og energi systemet er kunnskap, kompetanse og kapasitet. Forskning er nødvendig for å utvikle framtidens tekniske løsninger, forstå samfunnsmessige betingelser for en vellykket innføring og gi god kunnskap om miljøbelastninger knyttet til disse. Et jevnt, høyt forskningsnivå er viktig for å sikre tilstrekkelig robuste fagmiljø, kompetanse og kapasitet også i utdanningsinstitusjonene.

Energi Norge legger spesielt vekt på følgende punkter:

- Politiske mål knyttet til klima, energiomlegging, forskning og høyere utdanning må samordnes mot felles mål og gjensidig understøtte hverandre
- En fortsatt høy offentlig innsats innen for energiforskning er viktig. Energi Norge har tidligere bedt om at bevilgningene til RenergiX økes fra 300 (Renergi) til 500 millioner kroner
- Regjeringen bør sikre at bedriftene har rammebetingelser som motiverer for økt FoU innsats, både offentlige støtteordninger og skatteincentiver. Mulige virkemidler er bruk av inntektsrammereguleringen, ordninger som kan stimulere til forskning og innovasjon i opprusting/utvidelse av eksisterende produksjon og nett (jfr. FOT ordningen for felt utvikling i Nordsjøen) og etablering av program for teknologiverifikasjon og demonstrasjon (jfr. DEMO200).

Med hilsen
Energi Norge

Sigrid Hjørnegård

Dag R. Christensen